

Nenarušujte funkčný systém triedeného zberu, upozorňujú zamestnávateľa, samosprávy, aj Protimonopolný úrad

Zmeny navrhované v zákone o Envirofonde predražia výroby a ohrozia triedenie a recykláciu

(V Bratislave, 14. 4. 2026)

Zamestnávateľia združení v Republikovej únii zamestnávateľov (RÚZ), spolu so zástupcami Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS), Únie miest Slovenska (ÚMS) a Protimonopolného úradu (PMÚ) SR dôrazne vyzývajú na vypustenie zmien z návrhu zákona o Environmentálnom fonde, ktorý je aktuálne prerokúvaný v Národnej rade SR (NR SR). Upozorňujú na závažné negatívne dopady navrhovaných zmien, ktoré sa týkajú systému triedeného zberu odpadu a ktoré vznikli bez odbornej diskusie a sú v rozpore s vládou schválenou Stratégiou odpadového hospodárstva SR do roku 2035. Kým stratégia potvrdzuje funkčnosť systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov (RZV), legislatívny návrh prináša zmeny, ktoré môžu tento systém destabilizovať, zvýšiť náklady pre spotrebiteľov a ohroziť dobré výsledky Slovenska v recyklácii.

Súčasný systém triedeného zberu založený na princípe rozšírenej zodpovednosti výrobcov (RZV) na Slovensku funguje už desať rokov a prináša merateľné výsledky. Potvrdzujú to aj najnovšie štatistiky Európskej únie (EÚ) – Slovensko sa s mierou recyklácie plastových obalov na úrovni 54,1 % radí medzi najlepšie krajiny EÚ, hneď za Belgickom (59,5 %) a Lotyšskom (59,2 %). **„Systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov na Slovensku funguje a prináša výsledky, ktoré nás radia medzi lídrov v recyklácii plastov, ale aj ostatných odpadov z obalov v Európskej únii. Nevidíme dôvod na zmeny, ktoré môžu viesť k vyšším nákladom pre výrobcov aj spotrebiteľov,“** uvádza viceprezident RÚZ Robert Spišák na margo navrhovaných zmien.

Naopak, príklad krajiny s najslabšími výsledkami, ako Maďarsko (23,0 %), ukazuje, že systémové nastavenie má zásadný vplyv na výsledky. Skúsenosti zo zahraničia zároveň potvrdzujú, že centralizácia systému neprináša lepšie výsledky. V Maďarsku po prechode na štátom riadený model významne klesla miera recyklácie a zvýšili sa náklady, ktoré sa premietli do konečných cien výrobkov.

Výrazné zlepšenie dosiahlo Slovensko aj pri celkovej miere recyklácie komunálneho odpadu, ktorá vzrástla z približne 10 % pred zavedením RZV na viac ako 50 % v roku 2023. Tento rast je priamo spojený aj so zavedením trhového systému zodpovednosti výrobcov za odpad z ich výrobkov, v ktorom výrobcovia financujú tento zber, jeho triedenie a recykláciu - namiesto samospráv.

Návrh zákona o Environmentálnom fonde však ide opačným smerom. Umožňuje, aby sa Environmentálny fond – ako štátom riadená inštitúcia – stal organizáciou zodpovednosti výrobcov. Štát by tak vstúpil do systému ako jeho účastník, pričom zároveň zostáva aj jeho regulátorom.

Takéto nastavenie vytvára riziko narušenia férovej hospodárskej súťaže, konfliktu záujmov a oslabenia transparentnosti. Zároveň môže destabilizovať financovanie triedeného zberu a preniesť časť nákladov na samosprávy a domácnosti. **“Rozšírená zodpovednosť výrobcov z pohľadu obcí predstavuje systém,**

ktorý zásadným spôsobom ovplyvňuje organizáciu a financovanie triedeného zberu komunálnych odpadov. Obce a mestá sú v tomto systéme kľúčovým partnerom, pretože zabezpečujú samotný zber, infraštruktúru a komunikáciu s obyvateľmi. Súčasný systém má svoje nedostatky, na ktoré sme už veľa krát poukázali, avšak zavádzať nový systém bez odbornej diskusie nepovažujeme za správne riešenie,“ upozorňuje Martin Červenka, 1. podpredseda ZMOS. *„Štát nemôže bez odbornej diskusie a bez posúdenia následkov svojho rozhodnutia rozbiť systém, ktorý dnes samosprávy odbremeňuje od nákladov na triedený zber. Ak sa týmto zásahom prenesú nové náklady na mestá a obce, pôjde opäť o ďalšie nezodpovedné rozhodnutie na úkor samospráv a ich obyvateľov,*“ uviedla Jana Červenáková, výkonná viceprezidentka Únie miest Slovenska.

RÚZ zároveň upozorňuje na širšie ekonomické dopady navrhovaných zmien. Narušenie efektívneho systému môže viesť k rastu nákladov, ktoré sa premietnu do cien výrobkov v obaloch, a tým aj k tlaku na rast inflácie. Negatívne dopady by pritom pocítili najmä domáci výrobcovia.

Absenciu riadneho legislatívneho procesu namietala ako Sekcia vládnej legislatívy Úradu vlády SR tak aj Protimonopolný úrad SR. PMÚ upozornil na nevyhodnotené dopady na hospodársku súťaž a na fakt, že návrh neprešiel medzirezortným pripomienkovým konaním, hoci ide o zásadnú zmenu systému s významným vplyvom na trh odpadového hospodárstva. PMÚ zároveň poukazuje na možné porušenie pravidiel štátnej pomoci a na riziko konfliktu záujmov. Environmentálny fond, ako subjekt pod kontrolou ministerstva - štátu, by po novom mohol pôsobiť na trhu ako organizácia zodpovednosti výrobcov, zatiaľ čo štát zároveň rozhoduje o pravidlách a autorizáciách pre jeho konkurentov. **„Vstup štátom kontrolovaného subjektu do konkurenčného systému bez jasných a nediskriminačných podmienok predstavuje nesystémový zásah do trhov. Problémy na trhu sa majú riešiť nastavením pravidiel zo strany regulátora a najmä ich vymáhaním, nie takýmto nesystémovým zásahom a potenciálnym monopolom,**“ upozorňuje Peter Demčák, podpredseda Protimonopolného úradu SR.

Zásadným problémom je aj rozpor medzi strategickými dokumentmi štátu a aktuálnym legislatívnym návrhom. Vládou SR jednohlasne schválená Stratégia odpadového hospodárstva SR do roku 2035 jednoznačne potvrdzuje funkčnosť súčasného systému RZV a odporúča jeho ďalšie zlepšovanie prostredníctvom posilnenia kontroly a transparentnosti. Návrh zákona však tento model zásadne mení, posilňuje úlohu štátu v jeho prevádzke a oslabuje konkurenčné prostredie.

Návrh zákona o Environmentálnom fonde SR je už diskutovaný aj na úrovni Európskej komisie a rozhodovanie o tejto veci tak prebieha pod dohľadom jej útvarov (DG ENVI aj DG COMP). Po prípadnom prijatí zákona môže veľmi rýchlo nasledovať jeho formálne preskúmanie. Európska komisia vo svojom stanovisku upozorňuje na povinnosť notifikácie zmeny systému triedeného zberu (tzv. RZV) prostredníctvom procedúry TRIS ešte pred prijatím zákona.

Z vyjadrenia Európskej komisie vyplýva, že ak by Environmentálny fond (podriadený MŽP SR) pôsobil súčasne ako organizácia zodpovednosti výrobcov a aj ako orgán kontroly systému, vzniká priamy rozpor s požiadavkou na zamedzenie konfliktu záujmov. Zároveň upozorňuje na riziko, že navrhovaný model môže predstavovať štátnu pomoc. Štátna pomoc narúšajúca hospodársku súťaž je podľa pravidiel

Európskej únie neprípustná, a znamenala by nielen environmentálne, ale na národnej úrovni aj právne a rozpočtové riziko.

Triedený zber predstavuje komplexný systém, ktorého zmeny si vyžadujú odbornú diskusiu založenú na dátach a skúsenostiach z praxe. Zástupcovia zamestnávateľov, samospráv aj inštitúcií preto odmietajú zrýchlený legislatívny proces bez riadneho pripomienkového konania. **„Spoločne vyzývame poslancov Národnej rady SR, aby návrh zákona v tomto znení neschválili. Zásahy do fungujúceho systému bez odbornej diskusie a bez riadneho posúdenia dopadov môžu poškodiť samosprávy, občanov, životné i podnikateľské prostredie,“** uzatvárajú zástupcovia RÚZ, ZMOS, ÚMS a Protimonopolného úradu SR vo svojom stanovisku.

Petra Podhorcová
Hovorkyňa RÚZ
Digital Park III
Einsteinova 19
851 01 Bratislava
+421 904 573 097
podhorcova@ruzsr.sk

Tlačové oddelenie
Sekretariátu RÚZ
Digital Park III
Einsteinova 19
851 01 Bratislava
+421 2 33014280
press@ruzsr.sk